

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 4.4.2006
KOM(2006) 159 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje gairės

{SEK(2006) 439}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje gairės

1. ŠIO KOMUNIKATO TIKSLAI

EB steigimo sutarties 49 straipsnyje nustatytas principas, pagal kurį valstybės narės privalo užtikrinti laisvą paslaugų teikimą Bendrijoje. Ši pagrindinė laisvė apima valstybėje narėje įsisteigusio paslaugų teikėjo teisę laikinai komandiruoti darbuotojus į kitą valstybę narę paslaugų teikimo joje tikslu. Pagal teismų praktiką laisvas paslaugų teikimas – pagrindinis sutarties principas – gali būti ribojamas tik įstatymais ir kitais teisės aktais, grindžiamais EB steigimo sutarties 46 straipsnyje išvardytomis priežastimis bei visuomenės interesais, ir laikantis nediskriminavimo ir proporcingumo principų.

Direktyvoje 96/71/EB (toliau – direktyva) patikslinamos priimančiojoje šalyje galiojančios komandiruotiesiems darbuotojams taikytinos privalomosios teisės normos, nustatant pagrindines darbo sutarties sąlygas, kurių laikytis privalo įmonės, komandiruojančios darbuotojus į kitą valstybę narę, kuri nėra ta valstybė narė, kurios teritorijoje šie darbuotojai paprastai dirba. Direktyva siekiama aiškaus socialinio tikslo: komandiruotiesiems darbuotojams užtikrinti, kad komandiruotės metu jų darbdavys laikysis tam tikrų valstybės narės, į kurią jie komandiruojami, apsaugos taisyklių. Šios taisyklės yra susijusios, visų pirma, su:

- ilgiausiu darbo ir trumpiausiu poilsio laiku,
- mažiausia metinių mokamų atostogų trukme,
- minimaliu darbo užmokesčiu,
- darbuotojų komandiravimo, visų pirma – iš laikinai dirbančių įmonių, sąlygomis,
- saugumu, sveikata bei higiena darbo vietoje, ir
- apsaugos priemonėmis, taikomomis nėščių ir neseniai pagimdžiusių moterų, vaikų ir jaunimo darbo sutarties sąlygose.

Valstybės narės teisiniu aspektu privalo priimti direktyvai taikyti reikalingas nuostatas, imtis reikiamų priemonių, jei šių nuostatų nesilaikoma, užtikrinti, kad darbuotojai ir (arba) jų atstovai, siekdami priversti laikytis šioje direktyvoje nustatytų reikalavimų, galėtų naudotis atitinkamomis priemonėmis, ir sudaryti sąlygas viešosios valdžios institucijoms bendradarbiauti.

Direktyvos tikslas yra suderinti įmonių teisę teikti tarpvalstybines paslaugas pagal EB steigimo sutarties 49 straipsnį ir darbuotojų, kurie laikinai komandiruojami į užsienį teikti šias paslaugas, teises.

2006 m. vasario 16 d. Europos Parlamentui priėmus teisėkūros rezoliuciją dėl direktyvos dėl paslaugų vidaus rinkoje pasiūlymo, Komisija pateikė iš dalies pakeistą pasiūlymą, kuriame

nebeliko pradinio pasiūlymo 24 ir 25 straipsnių, kuriuose buvo išdėstytos konkrečios nuostatos dėl darbuotojų komandiravimo. Šiais straipsniais Komisija siūlė panaikinti kai kurias administracinius reikalavimus dėl darbuotojų komandiravimo. Buvo pasiūlytos priemonės, kuriomis, panaikinus šiuos reikalavimus, būtų stiprinamas valstybių narių administracinis bendradarbiavimas.

Komisija įsipareigojo parengti gaires, kuriose būtų apibendrinta dabartinė Bendrijos teisė, taikoma 24 ir 25 straipsniuose aptariamoms administracinėms procedūroms. Šiame komunikate valstybėms narėms nurodoma, kaip taikyti Europos Bendrijų Teisingumo Teismo praktikoje išaiškintą Bendrijos teisinę, kuriame daroma nuoroda į EB steigimo sutarties 49 straipsnį, ir kaip veiksmingiau pasiekti direktyvoje reikalaujamus rezultatus. Remiantis prie šio komunikato pridedamoje Komisijos tarnybų ataskaitoje SEK(2006) 439¹ surinkta informacija galima daryti išvadą, kad galimybės naudotis informacija, administracinio bendradarbiavimo ir teisės aktų laikymosi priežiūros sritys gali būti žymiai patobulintos, visų pirma nustatant ir skleidžiant geriausią praktiką.

Šiuo komunikatu nedaromas poveikis EB steigimo sutartyje nustatytoms Komisijos prerogatyvoms užtikrinti, kad valstybės narės laikytųsi Bendrijos teisės, ir bendrosioms taisyklėms dėl su leidimais susijusių reikalavimų.

2. GAIRĖS: PRIEŽIŪROS PRIEMONĖS

Teisingumo Teismo praktikoje² pripažinta, kad valstybės narės gali tikrinti, ar nepiktinaudžiaujama laisvo paslaugų teikimo teise, pavyzdžiui, įdarbinant trečiųjų šalių darbuotojus priimančiosios valstybės narės darbo rinkoje. Jis taip pat pripažino priežiūros priemonių, reikalingų tikrinti, ar laikomasi pačių visuomenės interesais pagrįstų reikalavimų, pagrįstumą. Vis dėlto Komisija pageidauja priminti, kad, vykdydamos direktyvos įgyvendinimo priežiūrą, valstybės narės privalo laikytis Sutarties 49 straipsnio ir nekurti ar nepalikti nepanaikintų nepagrįstų bei neproporcingų laisvo paslaugų teikimo Bendrijoje apribojimų. Tiesą sakant, Teismas kelis kartus pabrėžė, kad šios priežiūros priemonės turi būti tinkamos, laikantis proporcingumo principo, pasiekti nustatytus tikslus neribojant šios laisvės daugiau nei reikia³.

2.1. Bendrosios įgyvendinimo priemonės

Šios kai kurių valstybių narių įgyvendinamos priemonės, kurias reikia išaiškinti remiantis EB steigimo sutarties 49 straipsniu pagrįsta Teisingumo Teismo praktika, yra ypatingai svarbios⁴:

– reikalavimas turėti atstovą priimančiosios valstybės narės teritorijoje;

---

¹ Ši ataskaita yra atsakymas į 2004 m. sausio 15 d. Europos Parlamento rezoliucijoje P5_TA (2004)0030 Komisijai pateiktą prašymą.

² 1990 m. kovo 27 d. Sprendimo byloje C-113/89 *Rush Portuguesa L^{da} prieš Valstybinę imigracijos tarnybą* 17 punktą ir 1999 m. lapkričio 23 d. Sprendimo sujungtose bylose C-369/96 ir 376/96 *Prokuratūra prieš Jean-Claude Arblade ir kt.* 62 punktą.

³ Žr., pavyzdžiui, šiuo klausimu 2004 m. spalio 21 d. Sprendimo byloje C-445/03 *Komisija prieš Liuksemburgą* 40 dalį ir 2006 m. sausio 19 d. Sprendimo byloje C-244/04 *Komisija prieš Vokietiją* 36 dalį.

⁴ Šios priemonės buvo nustatytos Komisijos ataskaitoje Tarybai ir Europos Parlamentui apie padėtį paslaugų rinkoje – 2002 m. liepos 30 d. KOM(2002) 441.

- reikalavimas gauti priimančiosios valstybės narės kompetentingų institucijų leidimą ar būti jose įregistruotam, arba bet koks kitas lygiavertis reikalavimas;
- reikalavimas pateikti deklaraciją;
- reikalavimas turėti ir saugoti socialinius dokumentus priimančiosios šalies teritorijoje ir (arba) pagal jos teritorijoje taikomas taisykles.

a) Reikalavimas turėti priimančiosios valstybės narės teritorijoje gyvenamąją vietą turintį atstovą

Reikalavimą turėti skyrių nacionalinėje teritorijoje Teismas⁵ kvalifikavo kaip „laisvo paslaugų teikimo neigimą“. Paslaugų teikėjo prievolė paskirti valstybėje gyvenamąją vietą turintį atstovą, kad joje galėtų teikti paslaugas, atrodo nesuderinama su EB steigimo sutarties 49 straipsniu⁶, kadangi ji labai panaši į Teismo paneigtą reikalavimą nurodyti adresą įgaliotojo atstovo gyvenamojoje vietoje.

Sprendime *Arblade ir kt.*⁷ Teismas nusprendė, kad reikalavimą turėti ir saugoti kai kuriuos dokumentus priimančioje valstybėje narėje gyvenančio fizinio asmens, kuris juos saugo kaip darbdavio paskirtas atstovas ar įgaliotinis, namuose net ir po to, kai darbdavys šioje valstybėje savo darbuotojams nebeduoda darbo, gali būti leidžiama vykdyti tik tuo atveju, jei nacionalinės institucijos negali veiksmingai vykdyti priežiūros funkcijos nesant nustatyto tokio reikalavimo. Ši teismo praktika turėtų būti taikoma atsižvelgiant į kiekvieną konkretų atvejį, tačiau galima teigti, kad šiai užduočiai atlikti pakaktų iš komandiruotųjų darbuotojų paskirti vieną asmenį, pavyzdžiui, darbų meistrą, kuris palaikytų ryšį tarp užsienio įmonės ir darbo inspekcijos.

Išvada: Remiantis galiojančia Teismo praktika, reikia daryti išvadą, kad valstybės narės reikalavimas į jos teritoriją darbuotojus komandiruojančioms įmonėms turėti priimančioje valstybėje narėje gyvenantį atstovą yra neproporcingas tikslo užtikrinti šių darbuotojų darbo sutarties sąlygų priežiūrą atžvilgiu. Turėtų pakakti paskirti vieną asmenį iš komandiruotųjų darbuotojų, pavyzdžiui, darbų meistrą, kuris palaikytų ryšį tarp užsienio įmonės ir kompetentingos priežiūrą atliekančios institucijos.

b) Reikalavimas gauti priimančiosios valstybės narės kompetentingų institucijų leidimą ar būti jose įregistruotam, arba bet koks kitas lygiavertis reikalavimas

Remiantis nusistovėjusia Teismo praktika, nacionaliniais teisės aktais, pagal kuriuos nacionalinėje teritorijoje paslaugas teikianti kitoje valstybėje narėje įsisteigusi įmonė pagal bendrą tvarką ir visoms veiklos rūšims privalo gauti administracinį leidimą, ribojamas laisvas paslaugų teikimas pagal EB steigimo sutarties 49 straipsnį (žr. Sprendimą byloje *Vander Elst*⁸).

Tam tikrų veiklos rūšių vykdymas valstybėse narėse yra reglamentuojamas įstatymais ir kitais teisės aktais, įskaitant kiekvienai veiklos rūšiai atskirą leidimų sistemą. Daugumoje valstybių

⁵ 2002 m. vasario 7 d. Sprendimo byloje C-279/00 *Komisija prieš Italijos Respubliką* 18 punktą.

⁶ Žr., pavyzdžiui, šiuo klausimu 2003 m. kovo 6 d. Teismo sprendimo byloje C-478/01 19 punktą.

⁷ Žr. 2 išnašą, 76 punktą.

⁸ 1994 m. rugpjūčio 9 d. Sprendimas byloje C-43/93 *Raymond Vander Elst prieš Tarptautinę migracijos tarnybą*.

narių nustatytos, pavyzdžiui, leidimų sistemos laikinai dirbančioms nacionalinėms įmonėms, siekiant užtikrinti, kad šios įmonės pateiktų pakankamas garantijas šiai veiklai vykdyti.

Priimančioji valstybė narė turi teisę reikalauti išankstinio leidimo tik kai kurioms veiklos rūšims, neatsižvelgiant į komandiruotės padėtį, jei jis gali būti grindžiamas visuomenės interesais ir yra proporcingas bei suderinamas su atitinkamomis sutarties dėl laisvo paslaugų teikimo nuostatomis. Keliant šį reikalavimą reikės atsižvelgti į priežiūrą ir tikrinimus, kurie jau buvo atlikti kilmės valstybėje narėje.

Išvada: Remiantis galiojančia Teismo praktika, reikia daryti išvadą, kad įstatymai ir kiti teisės aktai, kuriais būtų reikalaujama sistemingai iš anksto tikrinti darbuotojų komandiravimą, įskaitant reikalavimą iš anksto registruotis ar gauti leidimą komandiruoti, yra neproporcingi.

c) Reikalavimas pateikti deklaraciją

Beveik pusė valstybių narių reikalauja, kad į jų teritoriją darbuotojus komandiruojantys paslaugų teikėjai jų valdžios institucijoms pateiktų išankstinę deklaraciją⁹. Atrodytų, kad šiomis deklaracijomis siekiama, visų pirma, sudaryti sąlygas nacionalinėms institucijoms patikrinti informaciją apie komandiravimą, kurią jos gavo atlikdamos tikrinimą *in situ*, ir, antra, padėti darbo inspekcijoms atlikti rizikos vertinimą, kad tikrinimo metu dėmesys būtų sutelktas į didelės rizikos situacijas ar įmones.

Šiuo metu nėra jokie Teismo sprendimo konkrečiai dėl reikalavimo deklaruoti komandiravimą priimtumo. Byloje *Komisija prieš Liuksemburgą*¹⁰, kurioje kalbama apie iš trečiosios šalies kilusį komandiruotą darbuotoją privalėjusį gauti darbo leidimą, kad galėtų teikti paslaugas, Teismas pareiškė, kad „*paslaugas teikiančios įmonės pareiga iš anksto įspėti vietines valdžios institucijas apie vieno ar daugiau pagal darbo sutartį dirbančių komandiruotų darbuotojų buvimą, numatomą buvimą laiką ir paslaugas, pateisinančias komandiravimą, yra taip pat veiksminga ir mažiau griežta priemonė nei ginčijamas reikalavimas. Ji leistų šioms valdžios institucijoms kontroliuoti Liuksemburgo socialinių teisės aktų laikymąsi komandiravimo laikotarpiu, atsižvelgiant į pareigas, kurios įmonei jau nustatytos pagal socialinės teisės normas kilmės valstybėje narėje*“.

Kalbant apie Bendrijos paslaugų teikėjo vykdomą iš trečiųjų šalių kilusių darbuotojų komandiravimą, Teismas sprendime *Komisija prieš Vokietiją*¹¹ padarė išvadą, kad „*kaip išvados 27 punkte pastebėjo generalinis advokatas, reikalavimas paslaugų teikėjui pateikti paprasčiausią išankstinę deklaraciją, patvirtinančią, kad atitinkamų darbuotojų padėtis valstybėje narėje, kurioje ši įmonė juos įdarbino, yra teisėta (...) mažiau griežtomis, bet taip pat veiksmingomis kaip patikrinimas, atliktas iki komandiravimo, priemonėmis, suteiktų nacionalinėms institucijoms veiksmingą garantiją dėl šių darbuotojų padėties teisėtumo ir dėl to, kad jie savo pagrindinę veiklą vykdo valstybėje narėje, kurioje įsteigta paslaugas teikianti įmonė. Toks reikalavimas leistų nacionalinėms institucijoms patikrinti šiuos duomenis a posteriori ir imtis būtinų priemonių, jei būtų nukrypimų minėtų darbuotojų padėties atžvilgiu*“.

⁹ Šios valstybės yra: Austrija, Belgija, Graikija, Ispanija, Latvija, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Vengrija, ir Vokietija. Slovėnija ir Čekija panašų reikalavimą kelia paslaugos gavėjams.

¹⁰ Žr. 3 išnašą, 31 punktą.

¹¹ Žr. 3 išnašą, 41 punktą.

Šioje Teismo praktikoje deklaracija pripažįstama kaip veiksminga ir ne tokia kaip išankstinis leidimas griežta priemonė, sudaranti sąlygas valstybėms narėms bet kuriuo metu turėti informaciją apie jų teritorijoje esančius komandiruotus trečiųjų šalių darbuotojus.

Valstybės narės negali naudoti deklaracijų kitais nei informacijos tikslais, ypač paslaugas teikiančių įmonių priežiūros ar registravimo tikslais, nes tai prilygtų leidimų sistemai.

Išvada: Remdamasi galiojančia Teismo praktika Komisija mano, kad priimančioji valstybė narė, siekdama patikrinti kaip laikomasi direktyvoje nustatytų darbo sąlygų, turėtų galėti, laikydamosi proporcingumo principo, iš paslaugų teikėjo ne vėliau kaip iki darbų pradžios reikalauti pateikti deklaraciją, kurioje pateikiami duomenys apie komandiruotuosius darbuotojus, jų teikiamų paslaugų trukmę, vietą ir rūšį. Deklaracijoje galėtų būti pateikta nuoroda, patvirtinanti, kad komandiruojujų trečiųjų šalių kilmės darbuotojų padėtis paslaugų teikėjo įsisteigimo šalyje yra teisėta, įskaitant ir reikalavimus dėl leidimo, ir kad jie teisėtai dirba tos šalies teritorijoje.

d) Reikalavimas turėti ir saugoti socialinius dokumentus priimančiosios šalies teritorijoje ir (arba) pagal jos teritorijoje taikomas taisykles

Teisingumo Teismas pateikė nuomonę dėl reikalavimo turėti ir saugoti komandiruojujų darbuotojų socialinius dokumentus priimančiojoje valstybėje narėje.

Sprendime *Arblade ir kt.*¹² Teismas pažymėjo, kad siekiant užtikrinti veiksmingą darbuotojų apsaugą, visų pirma sveikatos ir saugos bei darbo laiko apskaitos srityje, kai kuriuos dokumentus gali reikėti turėti pasiekiamoje ir aiškiai nurodytoje vietoje priimančiosios valstybės narės teritorijoje, kad juos būtų galima pateikti šios valstybės tikrinimą atliekančioms institucijoms, „visų pirma jei nėra sukurtos valstybių narių bendradarbiavimo arba keitimosi informacija sistemos, nustatytos Direktyvos 96/71/EB 4 straipsnyje“.

Be to, tame pačiame sprendime Teismas patikslino, kad, prieš nustatydamas tokį reikalavimą paslaugų teikėjui, priimančiosios šalies kompetentingos institucijos privalo patikrinti, ar susijusių darbuotojų socialinė apsauga būtų nepakankamai užtikrinta, jei per pagrįstą laikotarpį būtų rengiami įsisteigimo valstybėje narėje laikomi dokumentai¹³. *Finalarte*¹⁴ bylų sprendime Teismas pripažino, kad ne priimančiojoje valstybėje narėje įsisteigusių įmonių gali būti prašoma pateikti daugiau informacijos nei toje valstybėje įsisteigusių įmonių, jei toks skirtingų sąlygų taikymas gali būti grindžiamas šių įmonių ir priimančiojoje valstybėje įsisteigusių įmonių objektyviais skirtumais.

Tačiau Teismas taip pat pareiškė, jog reikia tikrinti, ar įstatymais ir kitais teisės aktais reikalaujamuose dokumentuose pateikta informacija iš esmės yra pakankama, kad būtų galima atlikti būtiną tikrinimą priimančiojoje valstybėje narėje¹⁵.

1999 m. pasibaigus direktyvos perkėlimo laikotarpiui ir nuosekliai kuriant 4 straipsnyje nustatytą bendradarbiavimą teikiant informaciją, buvo labiau apribota valstybių narių

¹² Žr. 2 išnašą, 61 punktą.

¹³ Žr. 2 išnašą, 65 punktą.

¹⁴ 2001 m. spalio 25 d. Sprendimo sujungtose bylose C-49/98, 50/98, 52/98, 54/98, 68/98 ir 71/98 *Finalarte Sociedade de Construēco Civil L^{da} prieš Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft e. a.* 69–74 punktai.

¹⁵ Žr. 2 išnašą, 64–65 punktai.

galimybė reikalauti turėti kai kuriuos socialinius dokumentus komandiravimo valstybėje. Tačiau Komisija mano, kad priimančioji valstybė narė vis tik galės reikalauti darbo vietoje turėti kai kuriuos dokumentus, kurie privalo būti rengiami ir laikomi vietoje, pavyzdžiui, realaus darbo laiko registrai ar dokumentai, susiję su sauga ir sveikata darbo vietoje. Kad priimančiosios valstybės narės institucijos galėtų tikrinti, ar darbo sutarties sąlygos atitinka direktyvą, pripažįstama, kad jos gali paslaugų teikėjo reikalauti parengti tikrinimui atlikti reikalingus dokumentus per pagrįstą laikotarpį.

Tačiau priimančiajai valstybei narei neleistina reikalauti antro paketo tos valstybės narės įstatymus ir teisės aktus atitinkančių dokumentų vien tik dėl to, kad jie skiriasi forma ar turiniu nuo įsisteigimo valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus atitinkančių dokumentų. Taip pat neleistina reikalauti socialinio draudimo dokumentų, nes remiantis Reglamentu (EEB) Nr. 1408/71 jie rengiami kilmės valstybės nustatyta tvarka. Tačiau Teisingumo Teismas byloje *Arblade ir kt.*¹⁶ pripažino, kad „reikalaujama informacija pagal įsisteigimo ir priimančiosios valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus (...) gali skirtis tiek, kad priimančiosios valstybės narės įstatymais ir kitais teisės aktais reikalaujamas patikrinimas negali būti atliktas remiantis dokumentais, saugomais pagal įsisteigimo valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus“.

Išvada: Pagal minėtąją Teismo praktiką reikia daryti išvadą, kad priimančioji valstybė narė, siekdama patikrinti kaip laikomasi direktyvoje nustatytų darbo sutarties sąlygų, turi galėti, laikydamasi proporcingumo principo, reikalauti darbo vietoje laikyti dokumentus, kurie dėl savo pobūdžio joje yra parengti, pavyzdžiui, darbo laiko apskaitą ar dokumentus, susijusius su sveikatos ir saugos darbo vietoje sąlygomis. Priimančioji valstybė narė negali reikalauti antro dokumentų paketo, jei įsisteigimo valstybės narės įstatymais ir kitais teisės aktais reikalaujamuose dokumentuose pateikiama informacija yra iš esmės pakankama, kad priimančiojoje valstybėje narėje būtų galima atlikti būtiną tikrinimą.

2.2. Trečiųjų šalių kilmės komandiruotiesiems darbuotojams taikytinos priemonės

Galiojančioje Teismo praktikoje dėl laisvo paslaugų teikimo pagal EB steigimo sutarties 49 straipsnį (žr., pvz., Sprendimą byloje *Vander Elst*¹⁷ ir Sprendimą byloje *Komisija prieš Liuksemburgą*¹⁸) Teismas nustatė, kad darbuotojai, nuolat paprastai dirbantys valstybėje narėje (kilmės) įsisteigusiam paslaugų teikėjui, gali būti komandiruojami į kitą valstybę narę (priimančiąją), šioje valstybėje narėje netaikant administracinių formalumų, pvz., nereikalaujant gauti darbo leidimą.

Teismas taip pat nustatė, kad tam tikros papildomos sąlygos, kurias valstybės narės nustato komandiruojamiems trečiųjų šalių darbuotojams, yra neproporcingos. Byloje *Komisija prieš Vokietiją*¹⁹ EBTT pripažino, kad Vokietijos įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimas komandiruojamiems valstybėje narėje įsisteigusios įmonės trečiųjų šalių darbuotojams toje įmonėje būti dirbusiems ne mažiau kaip vienerius metus, kad jiems būtų galima išduoti leidimą laikinai gyventi, neatitinka EB steigimo sutarties 49 straipsnio. Šioje byloje teismas patvirtino savo sprendimą byloje *Komisija prieš Liuksemburgą*²⁰, kuriame jis pripažino, kad įstatymais ir teisės aktais nustatyta sąlyga prieš komandiruotę būti išdirbusiam šešis mėnesius

¹⁶ Žr. 2 išnašą, 63 punktą.

¹⁷ Žr. 8 išnašą.

¹⁸ Žr. 3 išnašą.

¹⁹ Žr. 3 išnašą.

²⁰ Žr. 3 išnašą.

viršija reikalavimą, kuriuo siekiama trečiosios šalies kilmės darbuotojų socialinės apsaugos tikslo, ir todėl yra nepagrįsta. Pastarajame sprendime Teismas taip pat nepritarė reikalavimui turėti neterminuotą darbo sutartį.

Išvada: Pagal galiojančią Teismo praktiką reikia daryti išvadą, kad priimančiajai valstybei narei neleidžiama reikalauti atlikti administracinius formalumus ar nustatyti papildomas sąlygas trečiųjų šalių kilmės komandiruotiesiems darbuotojams, kai jie nuolat dirba kitoje valstybėje narėje įsisteigusiam paslaugų teikėjui, nepažeidžiant priimančiosios valstybės narės teisės tikrinti, ar šių sąlygų laikomasi paslaugų teikėjo įsisteigimo valstybėje narėje.

3. BENDRADARBIAVIMAS TEIKIANT INFORMACIJĄ

a) Galimybė gauti informaciją

Direktyvos 4 straipsnio 3 dalyje aiškiai nustatyta, kad valstybės narės turi imtis reikiamų priemonių, kad su informacija apie darbo sutarties sąlygas galėtų susipažinti užsienio paslaugų teikėjai ir darbuotojai.

Informacijos apie darbo sutarties sąlygas komandiruotėje ir informacijos apie keliamus reikalavimus sklaidos priemonių naudojimas gali būti žymiai pagerintas. Reikia dėti papildomas pastangas, kad būtų žymiai pagerinti šie aspektai:

- nors nacionalinių interneto tinklalapių apie komandiravimą skaičius žymiai išaugo, vis dar reikia, kad valstybės narės geriau išnaudotų interneto teikiamas galimybes ir pagerintų nacionaliniuose interneto tinklalapiuose pateikiamos informacijos aiškumą bei galimybę su ja susipažinti²¹;
- valstybės narės privalo patikslinti, kurią nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų dalį turi taikyti užsienio paslaugų teikėjai ir vengti pateikti tik bendrą informaciją apie darbo teisę nenurodydamos komandiruotiesiems darbuotojams taikomų sąlygų;
- informacija turėtų būti pateikta ne tik priimančiosios šalies valstybine kalba, bet ir kitomis kalbomis;
- ryšių palaikymo tarnybos privalo turėti darbuotojus ir kitus išteklius, kad būtų sudarytos sąlygos vykdyti prievolę teikti informaciją;
- valstybės narės turėtų paskirti informacijos prašymus tvarkantį kontaktinį asmenį, nes konkretus asmuo pasiektų geresnių rezultatų nei didelė bevardė struktūra;
- ryšių palaikymo tarnybos taip pat turi dirbti pagal veiksmingą sistemą. Jos privalo sugebėti būti tarpininkai tarp informacijos prašančių asmenų ir kitų kompetentingų nacionalinių institucijų.

Kad įvykdytų nustatytus reikalavimus, valstybės narės turi dėti papildomas pastangas tobulinti ir paprasčiau pateikti informaciją apie darbo sutarties sąlygas, kurias turi taikyti paslaugų

²¹ Darbuotojų komandiravimui skirtame Komisijos interneto tinklalapyje pateikiamos nuorodos į nacionalinius interneto tinklalapius:
http://europa.eu.int/comm/employment_social/labour_law/postingofworkers_fr.htm

teikėjai, ir užtikrinti, kad ryšių palaikymo tarnybos galėtų veiksmingai vykdyti savo užduotis. Šioje srityje Komisija toliau teiks paramą valstybėms narėms, visų pirma siūsdama ekspertų darbo grupes, ir stebės jų pastangas, jog įsitikintų, kad jos siekia įgyvendinti geriausią praktiką.

b) Valstybių narių bendradarbiavimas

Direktyvos 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse aiškiai nustatyta nacionalinių institucijų prievolė bendradarbiauti, ir valstybės narės įpareigojamos sukurti tokiam bendradarbiavimui būtinas sąlygas. Vykdam šią prievolę reikia įsteigti priežiūros instituciją, galinčią atsakyti į motyvuotą klausimą, pavyzdžiui, ar tarpvalstybines paslaugas teikianti įmonė yra tikrai įsisteigusi kilmės valstybėje narėje, arba į prašymą dėl įrodomųjų dokumentų, pagal kuriuos galima nustatyti, ar darbuotojas laikomas darbuotoju pagal priimančiosios valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus.

Gali reikėti pateikti ir kitokio pobūdžio informaciją. Pavyzdžiui, komandiruotasis darbuotojas komandiruotei pasibaigus nori sužinoti, ar jis gavo viską, ką turėjo gauti komandiruotės laikotarpiu.

Kad įvykdytų direktyvos 4 straipsnio reikalavimus, valstybės narės privalo užtikrinti, jog ryšių palaikymo tarnybos ir priežiūros institucijos būtų aprūpintos ir jų darbas būtų organizuojamas taip, kad jos galėtų veiksmingai atlikti užduotis ir greitai atsakyti į klausimus. Šiuo tikslu ryšių palaikymo tarnyboms ir (arba) priežiūros institucijoms gali reikėti atlikti tyrimus ar gauti informaciją iš kitų šaltinių ar institucijų (pavyzdžiui, iš socialinės apsaugos institucijų); tai jos atlieka įprasta tvarka pagal nacionalinius įstatymus ir teisės aktus.

Iniciatyvomis ekspertų darbo grupių atžvilgiu (visų pirma rengiant gero bendradarbiavimo elgesio kodeksą ir sudarant daugiakalbę formą keistis informacija tarp institucijų) Komisija gali prisidėti gerinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą. Keitimasis informacija galėtų būti supaprastintas naudojantis, kai ateis laikas, elektronine sistema, kurią sukurs Komisija pagal paslaugų direktyvos poreikius.

Kad įvykdytų nustatytus reikalavimus, valstybės narės turi imtis reikalingų priemonių ryšių palaikymo tarnybas ir (arba) priežiūros institucijas aprūpinti reikiama įranga ir ištekliais, kad jos galėtų veiksmingai atsakyti į kitų valstybių narių kompetentingų institucijų pateikiamus informacijos ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo prašymus. Šioje srityje Komisija ir toliau teiks paramą valstybėms narėms, visų pirma suteikdama tinkamesnes elektronines sistemas, ir atidžiai stebės jų pažangą.

4. DIREKTYVOS LAIKYMOSI PRIEŽIŪRA IR TAIKYTINOS PRIEMONĖS JOS NESILAIKYMO ATVEJU

Valstybės narės privalo užtikrinti tam tikras darbo sutarties sąlygas į jų teritoriją pagal direktyvos 3 straipsnį komandiruojamiems darbuotojams bei imtis priemonių užkirsti kelią ir kovoti su bet koku neteisėtu paslaugų teikėjų elgesiu, visų pirma, jei jie atsisako suteikti tokias darbo sutarties sąlygas. Tai pagrindinė sąlyga užtikrinti sąžiningos konkurencijos sąlygas, kurios suteikia patikimumo į užsienį teikti paslaugas komandiruojamiems darbuotojams. Taip valstybės narės turi įsitikinti, kad sukurti reikalingi su darbuotojų komandiravimu susijusių vykdymo priemonių laikymosi užtikrinimo mechanizmai.

Komandiruotieji darbuotojai ir (arba) juos atstovaujanti organizacija turėtų turėti galimybę priimančiosios valstybės narės kompetentingai institucijai pateikti skundą, ir pagal darbuotojų arba konkuruojančių įmonių skundus turėtų būti galima pradėti taikyti priemones. Kad naudojantis šia galimybe būtų gerinama priežiūra ir teisės aktų taikymas, priežiūros institucija turi turėti reikalingus išteklius ir galias, kad galėtų nagrinėti šiuos skundus.

Valstybės narės privalo nuolat vertinti darbo inspekcijų ir kitų priežiūros sistemų darbo veiksmingumą ir galvoti, kokiomis priemonėmis jį pagerinti laikantis direktyva joms nustatytų reikalavimų. Ši veikla gali būti gerinama stiprinant nacionalinių priežiūros institucijų (įskaitant ir darbo inspekcijas) bendradarbiavimą direktyvos taikymo klausimais. Darbo inspekcijų arba kitų už direktyvos taikymą atsakingų institucijų atstovai turėtų susitikti bent kartą per metus ekspertų darbo grupėje ir aptarti darbuotojų komandiravimo klausimus.

Direktyva nustatytų pareigų nesilaikymo atveju valstybės narės pagal direktyvos 5 straipsnį privalo imtis atitinkamų priemonių. Jos pačios gali rinktis, kokias tinkamas priemones įgyvendinti, tačiau priemonės privalo būti tokio pobūdžio, kad susijusiems asmenims užtikrintų veiksmingą jų teisių apsaugą ir būti panašios į nacionalinių teisės aktų pažeidimo atvejais taikomas priemones sprendžiant tik nacionaliniu lygiu kilusias problemas.

Kai nustatomi pažeidimai, valstybės narės privalo taikyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias priemones bei sankcijas. Jos taip pat gali sukurti tinkamą tvarką, pagal kurią darbuotojai ir (arba) jų atstovai galėtų įgyvendinti savo teises. Šiomis aplinkybėmis komandiruotiesiems darbuotojams būtina sudaryti palankesnes sąlygas kreiptis į teismą, įskaitant arbitražo ir tarpininkavimo procedūrą, tokiais pat pagrindais, kokiais šia teise naudojasi tos šalies darbuotojai.

Europos Bendrijų Teisingumo Teismas preliminariniame sprendime²² pareiškė nuomonę apie bendrą ir solidarią rangovo ir subrangovo atsakomybės sistemą. Teismas išreiškė nuomonę, kad direktyvos 5 straipsnis, aiškinamas atsižvelgiant į EB steigimo sutarties 49 straipsnį, neprieštarauja, kad būtų naudojama tokia sistema, kaip tinkama priemonė direktyvos nesilaikymo atveju. Teismas taip pat nusprendė, kad tokia priemonė neturi viršyti ja siekiamo tikslo, ir nacionaliniam teismui nusiuntė savo sprendimą, kurį reikia taikyti sprendžiamoje byloje.

Valstybių narių prašoma įvertinti, kokį poveikį darys tokios proporcingos ir nediskriminuojančios priemonės įvedimas į jų nacionalinius teisės aktus. Analogišką sistemą turinčios valstybės narės turėtų įvertinti jos, kaip proporcingos ir nediskriminuojančios priemonės, veiksmingumą direktyvos nesilaikymo atvejais.

Kad įvykdytų nustatytus reikalavimus, valstybės narės turi persvarstyti direktyvos priežiūros ir įgyvendinimo sistemas. Visų pirma, jos turi įsitikinti, kad sukurtas tinkamas mechanizmas trūkumams šalinti bei veikia tinkamos bei proporcingos priežiūros priemonės ir kad pažeidimus padariusiems paslaugų teikėjams galės būti taikomos veiksmingos sankcijos. Komisija išipareigoja dirbti kartu su valstybėmis narėmis, kad būtų pagerintas darbo inspekcijų tarpvalstybinis bendradarbiavimas direktyvos dėl darbuotojų komandiravimo taikymo srityje.

²² 2004 m. spalio 12 d. Sprendimo byloje C-60/03 *Wolff & Müller GmbH & Co. KG prieš José Filipe Pereira Félix* 37 punktas.

5. IŠVADOS

Reikia skubiai išaiškinti, kokias priežiūros priemones valstybės narės gali taikyti pagal Teismo sprendimuose išaiškintą EB steigimo sutarties 49 straipsnį ir kaip pagerinti galimybę gauti informaciją bei administracinį bendradarbiavimą. Valstybės narės turėtų imtis veiksmų, kad šiame komunikate išdėstytos gairės kaip galima greičiau padarytų konkretų poveikį. Per kitus dvylika mėnesių Komisija parengs ataskaitą, kurioje bus apibūdinta padėtis visose valstybėse narėse visų šiame komunikate aptariamų klausimų atžvilgiu ir įvertinta šioje srityje pasiekta pažanga. Siekdama stebėti padėties pokyčius valstybėse narėse ir kad galėtų atlikti objektyvų jos vertinimą, Komisija, remdamasi išdėstytosiomis gairėmis:

- kaip galėdama greičiau nacionalinėms institucijoms ir socialiniams partneriams pateiks išsamų klausimą, kuriame jų bus prašoma ne tik pakomentuoti jų taikomas priemones, bet ir nurodyti, kaip jie suvokia ir vertina kitų institucijų ar socialinių partnerių taikomas priemones arba veiksmus;
- interneto tinklalapyje vartotojams pateiks formą, kad jie galėtų pasidalinti savo teigiama ar neigiama patirtimi apie informacijos gavimą, tarptautinį bendradarbiavimą bei teisės aktų priežiūrą ir taikymą;
- atidžiai stebės ir vertins valstybių narių taikomas priemones sudaryti palankesnes sąlygas gauti informaciją ir įgyvendinti gero elgesio kodeksą bei parengti keitimosi informacija pavyzdinę formą.

Jei atlikusi stebėseną Komisija priima išvadą, kad šios srities Bendrijos teisės aktų laikymasis ir (arba) direktyvos 4 ir 5 straipsniuose nustatytas valstybių narių bendradarbiavimas iš esmės nepagerėjo, ji imasi šiai padėčiai gerinti būtinų priemonių.